

# DET GÖRS MYCKET MEN DET BEHÖVER GÖRAS MER. ANFÖRANDE PÅ FEMKAMP I TUMBA

## BAKGRUND

Bibliotek Botkyrka har länge varit involverat i det lokala jämställdhets-arbetet. Detta har tagit sig många olika uttryck, exempelvis genom delaktighet i en rad offentliga arrangemang, såsom Feministiskt forum i Hallunda folkets hus i oktober 2010 och Botkyrka internationella bokmässan i maj 2011. Arbetet har varit kontinuerligt och det finns en långsiktig ambition, som stöds av tämligen ambitiösa mål från kommunledningen. I Botkyrka finns ett kommunalt nätverk rörande jämställdhet, i vilket biblioteken finns representerade.

I samband med internationella kvinnodagen i mars 2013 hölls arrangemanget Femkamp för andra året i rad på Tumba bibliotek och i Botkyrka konsthall. Ambitionen med arrangemanget var att "skapa dialog om jämställdhet både inom och utanför kommunens gränser."

Under dagen var jag tillsammans med tre andra kulturarbetare inbjuden att delta i ett panelsamtal, "Kultur – verktyg för förändring i jämställdhetsarbetet". Vi höll varsitt inledande anförande, och det är mitt anförande som publiceras här i oredigerat skick. I samtalet talade jag som representant för Bibliotek Botkyrka, men försökte ändå ha ett personligt tilltal och ge utrymme åt min egen personliga tolkning av vårt uppdrag.

## ANFÖRANDE

När vi säger kultur, kan vi mena så mycket. Vi kan syfta på de sköna konsterna och det vi läser om i tidningar som DN Kultur. Men vi kan lika gärna mena det som sker i en föreningslokal i Norsborg eller Fittja. Det får sällan någon uppmärksamhet men kan likväl vara avgörande för enskilda människors känsla av sammanhang och mening.

För oss som arbetar i kultursektorn tror jag att det är viktigt att fråga sig vilka vi riktar vår blick mot i vår vardag och vad vi själva vill vara del av. Hur vi diskuterar kultur säger mycket om vilka vi är intresserade att arbeta med. Som kulturförmedlare är det alltid viktigt att fråga sig: för vem arbetar jag? Jag arbetar på folkbibliotek, och i det uppdraget ligger i att ha ett lokalt

berättelser blir tillgängliga. Där alternativa sätt att förstå världen och sig själv kan växa fram. Detta utgör lite av bibliotekens själva själ. På så sätt relaterar folkbibliotekens uppdrag starkt till de mänskliga rättigheterna.

Idag ökar kunskapsklyftorna och språkklyftorna i samhället. Läskunnigheten försämras bland barn och ungdomar, och det finns en praktiskt taget osynlig grupp i det svenska samhället: det växande antal vuxna som varken kan läsa och skriva. Även om det finns väldigt många högutbildade som kommer till Sverige från andra länder, ökar gruppen som inte fått tillräcklig skolgång. En del har aldrig gått i skolan. Krig, fattigdom och föräldrade värderingar har stått i vägen. Och väldigt många gånger är kvinnors erfarenheter kanske de allra svåraste.

Såna här frågor förpliktar för kultursektorn, inte minst för biblioteken. Den nya tekniken och klyftan mellan dem som har tillgång och förståelse och de som inte har ställer nya krav på hur folkbiblioteken ska jobba. Vi måste kunna tillgodose behoven hos låntagaren som vill ladda ner en e-bok med den senaste tekniken, såväl som den vuxne som inte har digital kompetens eller ens någon förmåga att tillgodogöra sig texter. Vi måste hela tiden fråga oss: för vem ska vi arbeta? Vilken kultur ska vi

arbeta med, och varför?

Det görs mycket bra inom bibliotekssektorn. Barn är och ska alltid vara en prioriterad målgrupp. För vuxna hålls språkcaféer, bokcirklar på lätt svenska, och i Hallonbergen har de precis HBT-certifierat sitt bibliotek. Det sker mycket arbete för att alla ska känna sig välkomna på bibblan, och många bibliotekarier jobbar för ett mer inkluderande och rättvist kulturliv.

**FEMKAMP**  
**9 MARS 2013**

I anslutning till internationella kvinnodagen presenteras Femkamp – en dag för ett jämställt Botkyrka.

När Lördag 9 mars 2013  
Tid Kl. 11:00–16:30  
Plats Botkyrka konsthall och Tumba bibliotek, Tumba C

Femkamp är ett årligt återkommande arrangemang, i anslutning till den internationella kvinnodagen, som syftar till att skapa dialog om jämställdhet både inom och utanför kommunens gränser. Femkamp riktar sig till unga och äldre, till kvinnor och män.

**BOTKYRKA KOMMUN**  
Långt ifrån lagom

perspektiv. Vi måste skapa en så relevant och inkluderande kulturverksamhet som möjligt här i Botkyrka.

En utgångspunkt för folkbiblioteken är att alla människor har samma rätt att få ta del av berättelser, information och att utveckla sin kunskap. På så sätt kretsar bibliotek kring utveckling av språk, både som kommunikation och som estetisk upplevelse. Ett bibliotek är en scen där språk och

Inom Bibliotek Botkyrka har vi arbetat för jämställdhet på flera sätt. Vi gör urval av böcker och andra medier med hänsyn till de mänskliga rättigheterna. Utöver detta har vi också arbetat för jämställdhet genom vår programverksamhet. Vi har bland annat byggt upp ett samarbete med en förening som heter Botkyrka kvinnoresurscenter i Norsborg. De bedriver en rad verksamheter för kvinnor som står långt från arbetsmarknaden. Tillsammans har vi haft två väldigt välbesökta panelsamtal. Det ena rörde just jämställdhet. Det var ett samtal mellan Gudrun Schyman och René Leon Rosales från Mångkulturellt centrum. Frågan rörde hur jämställda vi egentligen är i Sverige. I oktober hade vi ett seminarium om analfabetism i Sverige.

Det görs mycket, men det behöver göras mer. Jag tror att det behövs en mer radikal hållning inom hela kultursektorn. Idag finns en oroväckande tendens till centralisering. Se till exempel på bibliotekssektorn, där små filialer läggs ner ute i landet, och de satsningar som görs ligger centralt. Detta skapar ett avstånd, inte minst för många barn. Avståndet mellan centrum och periferi växer. Låt mig ta ett exempel: Fittja bibliotek är otroligt välbesökt, särskilt av barn och föräldrar med småbarn. I Fittja är biblioteket en viktig mötesplats och fristad, där vidare livsmöjligheter öppnas. Men det är samtidigt ett litet bibliotek. Hade Fittja bibliotek försvunnit hade många av dessa personer blivit helt utan bibliotek. De avstånd som inte tycks stora för många av oss, upplevs som orealistiskt stora för många barn och deras familjer. Att stänga små bibliotek kan vara värre än vi först tror. Det täpper till luckor av ljus som många behöver för att känna hopp om något annat, rikare och mer fyllt av möjligheter. Kultursektorns verkliga relevans står och faller, som jag ser det, med dess förmåga att vara en värdefull del av människors vardag. Vi måste bli ännu mer relevanta i män-

niskors vardag. För bibliotekens del börjar arbetet med läskunnigheten. En viktig demokratiutmaning för svenska folkbiblioteken framåt är att kämpa för detta. När det gäller barnen, men också när det gäller vuxna.



Clara Zetkin och Rosa Luxemburg 1910. Wikipedia.

Jag vill avsluta med en berättelse om Najet. Den är hämtad från en forskningsstudie av Kristina Davidsson om alfabetisering. Najet hade aldrig möjlighet att gå i skolan när hon var barn. Men hon lärde sig läsa och skriva i vuxen ålder. Detta förändrade hennes liv i grunden. I forskningsstudien står:

”Najet berättar att hon är mer öppen för ny information nu, sedan alfabetiseringen. Hon tänker djupare kring olika problem och aktuella ämnen och funderar mer än tidigare på orsaker och anledningar därtill. Najet känner sig heller inte längre som en nedtryckt kvinna, och accepterar inte heller några orättvisor längre. Detta är något som även har bekräftats av hennes make som har påpekat för henne att: ‘Du

har ändrat dig mycket’. Hon känner sig också delaktig i samhället genom att hon kan ta del av nyheter och övrig information på ett sätt hon inte har möjlighet till tidigare. På frågan hur hon använder sina läs- och skrivkunskaper svarar Najet: ‘I alla situationer.’[1]

Det finns miljontals berättelser där ute. Det svindlar när vi tänker på hur många berättelser vi skulle kunna ta del av. En av kultursektorns verkliga utmaningar och potentialer är att göra människors berättelser, erfarenheter och kunskaper tillgängliga för varandra. Och i grunden handlar det förstås aldrig om snabba cash, det handlar om rättvisa och om lusten att leva. Tack för mig.

Peter Björkman

